

Presentació

Jorge Larrosa i Joan-Carles Mèlich*

El tema de la comunitat és a tot arreu. Es pot dir que l'expansió contemporània i la pèrdua de l'individualisme al costat de la caiguda i la pèrdua de legitimitat de les utopies estatalistes han generat una inflació gairebé angoixant del discurs comunitarista. Constantment ens veiem bombardejats per conceptes com *comunitat europea*, *comunitat autònoma*, *comunitat de veïns*, *comunitat local*, *comunitat de nacions*, *comunitat d'investigació*, *comunitat ètica*, *comunitat cultural*, *comunitat lingüística*, *comunitat nacional*, *comunitat religiosa*, *comunitat educativa*, etc. El discurs sobre la comunitat, tou i proteïforme, és present en l'àmbit social, cultural i polític com si les referències comunitàries constituïssin l'únic enclavament possible en un món en què l'aïllament dels individus sembla una font de patologies més o menys narcisistes, en què l'Estat apareix com una màquina burocràtica freda i impersonal, en què allò cultural ha quedat reduït a una forma de consum més o menys planificat i en què la qüestió social comença a ésser relacionada amb la qüestió de la integració i els seus problemes. Sentim el tret problemàtic del seu propi jo, sense cap unitat cultural orgànica que l'aculli, expatriat d'un món constituït per estructures alienes i impersonals. Anònim i intercanviable, es podria dir que l'home contemporani cerca en la idea de comunitat el seu últim refugi. Però de la mateixa manera que els clixés personalistes encobreixen la crisi i la

* Jorge Larrosa Bondía és professor de Filosofia de l'Educació i d'Antropologia de l'Educació al departament de Teoria i Història de la Divisió de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona. És compilador de *Trayectos, escriuras, metamorfosis. La idea de formación en la novela* (Barcelona: PPU, 1994), *Escuela, poder y subjetivación* (Madrid, La Piqueta, 1995), *Imágenes del otro* (Barcelona: Virus, 1996, juntament amb Núria Pérez de Lara) i del monogràfic "Les livres, les voyages, l'éducation" (*Le Télémaque*, 1997, amb Jan Masschelein). És coautor de *Déjame que te cuente. Ensayos sobre narrativa y educación* (Barcelona: Laertes, 1995), autor de *La experiencia de la lectura. Estudios sobre literatura y formación* (Barcelona: Laertes, 1996) i ha escrit diversos articles i assaigs sobre temes de la seva especialitat en llibres i revistes de diferents països.

Adreça professional: Departament de Teoria i Història de l'Educació. Divisió de Ciències de l'Educació. Universitat de Barcelona. Campus de la Vall d'Hebron. Passeig de la Vall d'Hebron, 171. 08035 Barcelona

* Joan-Carles Mèlich és professor de Filosofia de l'Educació a la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha publicat diversos treballs sobre filosofia i antropologia de l'educació a revistes nacionals i internacionals. El seu darrer llibre és *Antropología simbólica y acción educativa* (Barcelona, Paidós, 1996). Actualment els seus interessos se centren en estudiar la importància de l'univers simbòlic per a l'acció educativa, la crisi de l'educació en el món contemporani, i les relacions oblidades entre mite, literatura i educació.

Adreça professional: Departament de Pedagogia Sistemàtica i Social
Edifici B. Universitat Autònoma de Barcelona. 08193 Bellaterra (Barcelona)

desfonamentació de la idea moderna de subjecte i els clixés civilistes oculten l'enfonsament de la idea moderna d'allò polític, potser podria sospitar-se que els clixés comunitaristes dissimulen el desmoronament de la idea moderna de comunitat. Com si tots aquells llocs comuns, tan profusament i acríticament utilitzats en el llenguatge pedagògic, estiguessin en definitiva encobrint i per tant fent impensable la crisi mateixa de la modernitat. Per això, si la crisi de l'educació no és sinó un aspecte de la crisi de la modernitat, el camp pedagògic no pot renunciar a pensar l'educació en un temps de crisi. I fer-ho és una tasca impossible sense aclarir el lloc de tots aquells discursos fàcils i consoladors a què estem tan acostumats en el nostre camp. En aquest context ens ha semblat que podria ser convenient obrir un debat sobre el tema general de comunitat i educació. Els textos que constitueixen aquest monogràfic són assaigs redactats des de diferents punts de vista i amb diferents intencions. Hi ha textos que insisteixen més en una problematització conceptual o ideològica de la idea de comunitat, alguns tenen un to fortament crític en relació a les convencions del discurs comunitarista que travessen el llenguatge educatiu, d'altres intenten reformular les bases sobre les quals s'ha edificat la idea de comunitat en el camp pedagògic. De vegades, el tema de la comunitat és tractat en relació a l'àmbit polític, d'altres amb el social, d'altres en relació a l'àmbit simbòlic. Alguns articles adopten una perspectiva històrica, d'altres són clarament sociològics, filosòfics o antropològics. Hi ha textos en què els aspectes educatius ocupen el primer pla, mentre que en altres només romanen en el rerafons. Alguns articles són més edificants, d'altres més cíncics, d'altres més desapassionats, d'altres més constructius. Però tots tenen en comú una condició essencial: la relació entre educació i comunitat no és quelcom ja tancat i que es pugui donar per suposat, sinó quelcom que cal pensar.